

**การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมเพื่อขัดเกลาพฤติกรรม
ของนักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น**
**Activities Management in Accordance with Buddhist Doctrines for
Behaved Socialization of KhonKaen Polytechnic College Students,
KhonKaen Province**

ปส-ยุส แสงใส

Prayoon Saengsai

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mali: prayoons1957@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมสำหรับขัดเกลาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม สำหรับขัดเกลาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น และเพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยวิธีการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) แบบแผนการวิจัยทดสอบก่อนและหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จำนวน 322 คน กลุ่มตัวอย่างที่ประเมินพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครอง จำนวน 303 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ กิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม 5 กิจกรรม และแบบประเมินพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบที (Dependent Sample t-test) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมก่อนและหลัง การจัดการกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมสำหรับ ขัฒเวลาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมก่อนการจัดการกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา เพื่อขัฒเวลาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง และหลังการจัดการกิจกรรม มีพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษาก่อนและหลังการ จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม เพื่อขัฒเวลาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรม หลังการจัดการกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม สำหรับขัฒเวลาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และนักศึกษา สูงกว่าก่อนการจัดการกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. แนวทางและข้อเสนอแนะการจัดการกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมสำหรับขัฒเวลาพฤติกรรม คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่สำคัญคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน และผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรหรือส่งเสริมการทำบุญ ตักบาตรให้มากขึ้น ควรส่งเสริมและให้ข่าวสารเกี่ยวกับหลักการวันเข้าพรรษาที่ว่า เป็นช่วงเวลาปฏิบัติ สมณธรรมของพระตลอด 3 เดือน ชาวพุทธสามารถประยุกต์ โดยกำหนดเป็นช่วงประเพณีธรรมเพราะมีผู้นำ ไปปฏิบัติในระดับน้อย และควรส่งเสริมการจัดการกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาอย่างจริงจัง ในรูปแบบเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนและนักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้บริหารและครูผู้สอน เพราะช่วยลด พฤติกรรม อันไม่พึงประสงค์ของนักเรียนและนักศึกษาอาชีวศึกษาได้อีกส่วนหนึ่ง

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม; การขัฒเวลาพฤติกรรม; คุณธรรมจริยธรรม

Abstract

The main purposes of this research were to study and compare ethical behaviour before and after the activities management in accordance with Buddhist doctrines to socialize the students' behaviour in KhonKaen Polytechnic College, KhonKaen province and to represent a way of promoting the students' ethical behaviour in KhonKaen polytechnic college, KhonKaen province. This was a quantitative research with the pre-experimental research and one-group pretest-posttest design. The sample for the experimental study was 322 students in KhonKaen polytechnic college and the sample

for assessing the students' ethical behaviour were 303 informants: administrators, teachers and guardians. The research tool for the experiment was five activities in accordance with Buddhist doctrine and the assessment form of the ethical behaviour. The statistics for the qualitative data analysis was frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test (independent sample), and the qualitative data analysis was the content analysis.

A result of this study was found in the following aspects:

1. Ethical behaviour before and after the activities management in accordance with Buddhist doctrines to socialize the students' behaviour in KhonKaen Polytechnic College, KhonKaen province was found that ethical behaviour before the activity management in accordance with Buddhist doctrines to socialize the students' behaviour in KhonKaen polytechnic college, KhonKaen province as a whole and each aspect was in the medium level. However, after organizing those activities, it was in the high level.

2. A result of comparing ethical behaviour before and after the activity management in accordance with Buddhist doctrines to socialize the students' behaviour in KhonKaen polytechnic college, KhonKaen province was found that ethical behaviour before and after the activity management in accordance with Buddhist doctrines to socialize the students' behaviour in KhonKaen polytechnic college, KhonKaen province as a whole and each aspect was in the statistically significant difference at the level of .01.

3. A way and some suggestions of the activities management in accordance with the Buddhist doctrine to socialize the students' ethical behaviour in KhonKaen polytechnic college, KhonKaen province were in the following aspects. The school ought to inform people and the interested to participate in an alms-giving activity or to organize it more times. The school ought to give more information about the Buddhist lent that it was a time of the monk's Buddhist study through three months because there was a few leaders to do it. Finally, the school ought to organize the activities on Buddhist important days because they could reduce a number of the students' unwanted behaviour in the polytechnic college.

Keywords: Buddhadhamma Doctrince; Behaved; Socialization; Virtue and Ethics

1. บทนำ

ในยุคโลกาวิวัตน์ คนไทยวิ่งตามกระแส ค่านิยม เร้าหมกมุ่นกับการบริโภควัตถุและเล่น สำราญจนลืมนคุณค่าทางจิตใจ กระแสบริโภคนิยม แพร่สะพัดไปในหมู่คนทั่วไปที่แออัดกันอยู่ ตามห้างสรรพสินค้า และแหล่งสถานบันเทิงใน ต่างประเทศเขามีอะไรคนไทยก็พยายามที่จะมี สิ่งเหล่านั้น เราถูกกระตุ้นให้ซื้อสินค้าและบริการ กันอย่างไม่ลืมหูลืมตา โดยไม่เฉลียวใจว่าสิ่งเหล่านั้น จะให้ความสุขที่แท้จริงแก่ชีวิตหรือเปล่า คนไทย วิ่งตามกระแสบริโภคนิยม ที่เน้นความสุขสนุก จนลืมนิสัยธรรมที่ให้ความสุขสงบ

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศมุ่งพัฒนาหนักไป ทางวัตถุมากกว่าจิตใจ เราถือเศรษฐกิจเป็นตัวตั้ง จนลืมนิเวศศาสนา วัฒนธรรม ครอบครัวยุค (Phra Thebsophon (Prayoon Dhammacitto), 2003 : 26) เป็นสถาบันแรกในการการปฏิรูปพื้นฐาน การสร้างมนุษย์ โดยเฉพาะครอบครัวไทยที่มีความ เป็นอยู่ของครอบครัวขยายระบบเครือญาติอุปถัมภ์ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ช่วยกันเลี้ยงลูกเลี้ยง หลานอบรมเพราะปลูกฝังค่านิยมในการดำเนิน ชีวิตให้คนเหล่านี้ ตั้งแต่เกิดจนถึงวันสุดท้าย ของการมีลมหายใจ ดังนั้น ครอบครัวไทย คือ พุทธทางสังคมที่พัฒนาคนและประเทศชาติให้เจริญ งอกงามอย่างมั่นคงและยั่งยืน

ทว่าขณะนี้ครอบครัวไทยกำลังเผชิญหน้า กับความอ่อนแอ ไม่สามารถตั้งรับกับกระแสบริโภคนิยมวัตถุนิยมและกระแสการใช้ชีวิตแบบครอบครัว ตะวันตก นี่คือนิสัยสำคัญที่ทำให้ครอบครัวตกอยู่ใน ห่วงกระแสวิกฤตทางสังคม

ปัญหาสังคมไทยเริ่มทวีความรุนแรง มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหายาเสพติด ปัญหารักริบธรรม เป็นต้น ปัญหาเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่ออนาคตของชาติ เพราะหากเด็กและเยาวชนมิได้ รับการศึกษาธรรมพัฒนาให้เป็นคนดีมีคุณธรรม คุณภาพชาติย่อมไม่เจริญก้าวหน้า

ปัญหานักเรียนยกพวกตีกันถูกบ่มมาหลาย สิบปี ช่วงแรกๆ จะอยู่ในกลุ่มเด็กข้างกลเพียงไม่กี่สถาบัน แต่ปัจจุบันขยายวงกว้างขึ้นนักเรียน เทคนิค อาชีวะ หรือแม้แต่มัธยมก็ร่วมวงกับเขาด้วย

นักเรียนอาชีวศึกษายกพวกตีกัน ที่เป็น ข่าวทางสื่อมวลชนเป็นระยะๆ นั้น เป็นปัญหาที่ เกิดขึ้นในสังคมไทย จนมีนักวิชาการหลายท่าน ตั้งคำถามว่า “จะเป็นสิ่งที่คู่กับสังคมไทย หรือเปล่า” จากผลการสำรวจปรากฏเด่นชัดว่า “ดัชนีความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทยมีแนวโน้ม ลดลง” นอกจากนี้สภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ยังชี้ว่าสภาวะวิกฤตของครอบครัวไทย ที่เผชิญอยู่ 5 ประการนั้นคือ ปัญหาครอบครัว ยากจน และด้อยโอกาส เพราะจากการสำรวจพบ ว่า ครอบครัวไทยที่ยากจนมีอย่างน้อย 1.9 ล้าน ครอบครัว หรือร้อยละ 40 สัมพันธ์ภาพในครอบครัว เสื่อมต่อพ่อแม่ ลูกไม่ได้ทำบทบาทหน้าที่ ในการ อบรมเลี้ยงดูและผลลัพท์นี้ไปยังสถาบันอื่น เช่น สถาบันทางการศึกษา และสื่อมวลชน ซึ่งทำให้ พฤติกรรมวัยรุ่นเบี่ยงเบนไป เช่น มีพฤติกรรม ก้าวร้าว ชอบใช้กำลัง ผู้สูงอายุจำนวนมากถูกละเลย ให้อยู่ตามลำพังหรือกับเด็กมากขึ้นเป็นปัญหาต่อ สภาวะจิตใจ ปัญหาสังคมที่มีผลกระทบต่อชีวิต

ความเป็นอยู่ของครอบครัวมีมากขึ้น การที่ปัญหา ยาเสพติดที่แพร่ระบาดอย่างรุนแรงในสถานศึกษา และชุมชน เลียนแบบวัฒนธรรมต่างชาติ ปฏิสัมพันธ์ของครอบครัวที่มีต่อชุมชน และสังคม มีแนวโน้มลดลงเรียกได้ว่า 5 สภาวะวิกฤตที่สังคมไทยต้องเผชิญเหมือนกัน บ้านหลังใหญ่มีประเทศไทยถูกปลวกแทะและทำลายบ้านหลังใหญ่ต่อไป อนาคตของประเทศคงน่าเป็นห่วง เพราะฐานยังพังแล้วสิ่งที่อยู่บนฐานจะเหลืออะไร (5 Crises of Thai Family : A Big Problem which Destroyed the Nation, 2003 : 26)

การอบรมบ่มเพาะปลูกฝังคำสอนพื้นฐานชาวพุทธลงสู่จิตใจของเยาวชนยังเริ่มต้นน้อยเกินไปสำหรับอนุบาล ประถม และมัธยม ซึ่งเป็นวัยเพาะปลูกความดีและมโนธรรมสำนึก เด็กเล็กถูกเมินเฉยเรื่องจริยธรรม เพราะเราต้องการแข่งขันความเก่ง แรงความรู้ แต่น้อยที่จะเชิดชูความดี ผู้ปกครองสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ ต่างมุ่งไปที่ความเลิศทางวิชา (Phrasriyanasophon (Suwit Piyadhammo, 2003)

ความสำคัญของศาสนาและจริยธรรมนั้น อุบุมาอย่างหนึ่งก็เหมือนกับเรื่องน้ำและอากาศเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อชีวิต เพราะถ้าขาดน้ำและอากาศคนก็จะตาย การที่เด็กมีคุณภาพนั้น สิ่งหนึ่งที่สำคัญคือจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งมาจากบ่อเกิดที่สำคัญ คือ หลักพระศาสนาเห็นความสำคัญของเด็กและเยาวชนแล้ว เราจะดำเนินการกันอย่างไร ในการที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีศาสนาและจริยธรรม เพื่อที่จะพัฒนาชีวิตให้เจริญเติบโตขึ้นในท่ามกลางบรรยากาศที่พร้อมไป

ด้วยศาสนา และจริยธรรม โดยที่ว่าทั้งคนที่สภาพแวดล้อมและตัวเด็กนั้น ต่างก็เป็นคนมีศาสนาและจริยธรรมด้วยกัน (Phradhammapidok (P.A. Payutto), 1996 : 3-8)

จริยธรรมก็เป็นลักษณะสิ่งที่เป็นและสำคัญยิ่งของพลเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศจริยธรรมเป็นลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ ซึ่งเป็นแนวทางการประพฤติและปฏิบัติให้บรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่า และพึงประสงค์เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มืออยู่ของสมาชิกในสังคมนั้น คือ เป็นลักษณะที่สังคมชอบและผู้กระทำนั้นเกิดความพอใจว่า การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ลักษณะทางสังคมของมนุษย์แบ่งออกเป็นหลายประเภทด้วยกัน เช่น ความรู้เชิงจริยธรรม เจคติเชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม (Panthumnawin and Prachonpachanuek, 1977 : 3)

การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะของพลเมืองที่มีคุณภาพนั้น ผู้เรียนไม่สามารถจะรับเนื้อหาได้โดยตรง จากแหล่งที่มาได้ทันทีเหมือนกับวิทยาการด้านอื่นๆ ซึ่งผู้เรียนเริ่มเรียนมาจากสิ่งที่ไม่รู้มาสู่เนื้อหาได้แต่ทางด้านจริยธรรมนั้น มีบางส่วนที่มีการปลูกฝังใหม่และมีหลายส่วน ที่เป็นการซ่อมบางสิ่งรื้อถอนของเก่าเพื่อใส่ของใหม่เข้าไปจึงแทรกอยู่ทุกชั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนแทรกทุกชั้นตอนของกิจกรรม จะเห็นได้จากนโยบายการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในปัจจุบันเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อที่จะปลูกฝังสิ่งดังกล่าวให้บังเกิดผล

การจัดการศึกษาทุกระดับ ได้ลดบทบาทในการลงโทษเด็กโดยใช้วิธีอื่นแทนการเขียนตี วิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การให้คำปรึกษา แนะนำ เทคนิค การแสดงบทบาทสมมติเป็นการฝึกให้เด็กกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมกับกาลเทศะและเหตุผล ส่วนสถานการณ์ที่สร้างขึ้นเป็นสถานการณ์ที่บุคคลเคยประสบมาก่อน นอกจากนี้ การหาโอกาสให้เด็กเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ เช่น เมื่อบุคคลกระทำผิดแล้วได้รับรางวัลตอบแทน หรือได้รับการยกย่องทางกระตุ้นให้เด็กได้เลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าว เหล่านี้เป็นกระบวนการอีกกระบวนการหนึ่งที่สังคมภายนอกสามารถจะช่วยพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ถูกต้องให้กับเด็กหรือเยาวชนได้

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในเชิงปฏิบัติจะต้องกระทำโดยการฝึกอย่างสม่ำเสมอ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านปัญญา คือ รู้จักเหตุผลรู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี สิ่งที่ดีควรทำและสิ่งที่ไม่ควรกระทำ บนพื้นฐานความจริง ด้านจิตใจ พึงฝึกฝนจิตใจของคนให้มีความเจริญองงามในด้านคุณธรรมด้านร่างกายพึงมีร่างกายที่เจริญเติบโตสมกับวัยและด้านสังคม บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม หากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนรับผิดชอบด้วยกัน และหาทางแก้ไขปัญหาย่างถูกต้องจริงจังร่วมกันแล้วเชื่อว่า สังคมไทยจะดำเนินไปด้วยความราบรื่นไม่มีอุปสรรคหรือขัดข้องหมองใจกันไม่แตกแยกในที่สุดก็ค้นพบหลักเกณฑ์และวิธีการหลายอย่าง ซึ่งล้วนจะเป็นเหตุผลสนับสนุนให้การอยู่ร่วมกันเป็นไปโดยความ

ราบรื่นและต่างก็ประทับใจประคอง หลักเกณฑ์วิธีการให้อยู่ในหมู่คณะและสังคมรอบตัวประพฤติปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการดังกล่าว การอยู่ร่วมกันเกิดความราบรื่นสงบเรียบร้อย ส่งผลให้ประเทศได้พัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืนต่อไป

ในบทความเด็กไทยใกล้เป็นโจรที่เคยตีพิมพ์ในมติชนได้ระบุภาพชุดคุณลักษณะของเด็กไทยในอนาคต (Scenario) ไว้ 12 ข้อคือ ระดับสติปัญญาที่มีแนวโน้มต่ำลง สภาพร่างกายอ่อนแอขาดภูมิคุ้มกันด้านทานมีความก้าวร้าวรุนแรง วยใสเรียนรู้ทางเพศเร็วกว่าวัย การแสวงหาความสุขเพื่อนใหม่ทางอินเทอร์เน็ต วัตถุนิยมเป็นตัวตั้งในการสร้างคุณค่าเชิงปริมาณ การให้ความสำคัญกับตนเองมากกว่าส่วนรวม เด็กขาดรากเหง้าทางศิลปวัฒนธรรม ศาสนาและวัฒนธรรม เกิดภาวะความเครียด การแข่งขัน แยกตนเอง การมองความสำเร็จในเชิงแบบสำเร็จรูปการเล่นพินบอลและเด็กทำงานหนักไม่เป็นชั้นเปลือกสังคม วัตถุนิยม ยาเสพติด เพศเสรี ความรุนแรง สื่อลามกอินเทอร์เน็ต (Chitradab, 2003 : 7)

สถาบันอาชีวศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่เป็นของรัฐมี 3 แห่ง คือ 1) วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น 2) วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น และ 3) วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น ซึ่งคณะผู้วิจัยประเมินสถานการณ์ปัญหาพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนและนักศึกษาสถาบันอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนในเมืองหลวง มักเกิดขึ้นเป็นระยะๆ แม้จะมีความพยายามในการแก้ปัญหา แต่ก็แก้ได้อย่างไม่ยั่งยืน คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในเมืองใหญ่ เช่น จังหวัดขอนแก่น การจัดกิจกรรม

ทางพระพุทธศาสนาเพื่อขัดเกลาพฤติกรรมของนักเรียนและนักศึกษาในสถานศึกษา จะช่วยแก้ปัญหาพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ และเกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนและนักศึกษาอาชีวศึกษาได้หรือไม่

ด้วยเหตุดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อขัดเกลาพฤติกรรมของนักเรียน และนักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นข้อเสนอแนะทางการศึกษาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนและนักศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมก่อนและหลังการจัดกิจกรรม ที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม สำหรับขัดเกลาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมก่อนและหลังการจัดกิจกรรม ที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม สำหรับขัดเกลาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนและนักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยวิธีการเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย (One Group Pretest-Posttest Design) โดยมีรูปแบบในการวิจัย ดังนี้

T_1 หมายถึง การทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม เพื่อขัดเกลาพฤติกรรมของนักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

X หมายถึง การจัดการกิจกรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อขัดเกลาพฤติกรรมของนักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

T_2 หมายถึง การทดสอบหลังการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องตามหลักพุทธธรรม เพื่อขัดเกลาพฤติกรรมของนักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

4. สรุปผลการวิจัย

กิจกรรมดังกล่าวส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมสำหรับขัดเกลาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัย

สารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม ก่อนการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมสำหรับขัดเกลาพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x} = 3.22$) และหลังการจัดกิจกรรม มีพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$) โดยด้านความมีสติสัมปชัญญะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.37$) ในขณะที่ด้านความยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.04$)

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษาก่อน และหลังการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมสำหรับขัดเกลาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมหลังการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมสำหรับขัดเกลาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษาสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมทางสำหรับขัดเกลาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก คือ 1) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรหรือส่งเสริมการทำบุญตักบาตรให้มากขึ้น 2) ควรส่งเสริมและให้ข่าวสารเกี่ยวกับหลักการวันเข้าพรรษาที่ว่า

เป็นช่วงเวลาปฏิบัติสมณธรรมของพระตลอด 3 เดือน พุทธศาสนิกชนควรนำไปประยุกต์ใช้ในการประพฤติธรรมและรักษาศีล เพราะมีผู้นำไปปฏิบัติในระดับน้อย และ 3) ควรจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาต่างๆ เพราะช่วยลดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักเรียนและนักศึกษาอาชีวศึกษาได้

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. หลังการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม เพื่อขัดเกลาพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน และนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้านนักเรียนมีพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น นำหลักคำสอนสายกลางที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนในวันอาสาฬหบูชาไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตกิจกรรมการแผ่เมตตาช่วยให้จิตใจของนักเรียนและนักศึกษาก่อนโยนมีเมตตาต่อสรรพสัตว์กิจกรรมลูกเสือ กาชาด เนตรนารี ที่ดำเนินการโดยสถานศึกษาช่วยฝึกนักเรียนและนักศึกษาให้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์การเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา โดยครูผู้สอนหรือพระสงฆ์ส่งเสริมการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมของผู้เรียนได้ และประเพณีบุญสงกรานต์ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักบุพการีชนรู้กตัญญูและตอบแทนคุณท่าน

สอดคล้องกับพุทธทาสภิกขุ (Buddhadasa Bhikkhu, 1979) ได้กล่าวถึงวิธีการแก้ปัญหาของเยาวชนไว้ในหนังสือ “เยาวชนกับศีลธรรม” สรุปความได้ว่า การสอน เรื่องศีลธรรมแก่เยาวชนของท่านพุทธทาสภิกขุ ท่านเน้นประเด็นต่างๆ ไว้น่าสนใจ เช่น ควรสอนเรื่องเยาวชนให้มีสัมมาทิฐิ โดยการปลูกฝัง โฟติให้ เกิดในจิตใจ แล้วเยาวชนอภิชาติบุตรก็จะเกิดขึ้นในสังคมไทย ต้องนำเอาหลักธรรมในหนังสือตรีรัตนศาสตร์สากล มาสอนให้เยาวชนเกิดความรู้ความเข้าใจว่าเป็นศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ต้องสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนให้มีความประพฤติต่อไทยตริยางคธรรมอย่างถูกต้องได้ และยังสอดคล้องกับ ทฤษฎีการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification Theory) นักทฤษฎีกลุ่มนี้คือ Skinner (2013) ทฤษฎีนี้ประยุกต์มาจากทฤษฎีการวางเงื่อนไขกรรมวิบาก (Operant Conditioning) ที่อธิบายหลักการเรียนรู้ว่ามนุษย์สามารถพัฒนาตนได้ โดยอาศัยหลักการปรับพฤติกรรม ซึ่งจะเจาะจงเฉพาะกระบวนการเรียนรู้แบบการกระทำอันเป็นการเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลกรรมที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกจะมีผลในการกำหนดถึงการแสดงพฤติกรรมนั้นในอนาคต

วิธีการของทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนรากฐานความเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเราถูกควบคุม โดยเงื่อนไขการเสริมแรงและเงื่อนไขการลงโทษวิธีการปลูกฝังจริยธรรมตามความคิดนี้หากต้องการปลูกฝังพฤติกรรมใดก็ต้องจัดเงื่อนไขต่างๆ เพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นได้รับแรงเสริม และหากต้องการ

ลดพฤติกรรมใดก็ต้องจัดเงื่อนไขเพื่อให้ผู้กระทำพฤติกรรมนั้นได้รับแรงเสริม

2. ผลการวิจัยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินผลก่อน และหลังอบรมการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมสำหรับชุดเวลาพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า หลังการจัดกิจกรรมโดยภาพรวมและรายด้านนักเรียนมีพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนและนักศึกษา ได้รับประสบการณ์จากการจัดกิจกรรมและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่านักเรียนและนักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์หลังการเข้าฝึกอบรมค่ายพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับงานของ รอยพิมพ์ใจ เพชรกุล (Petchkul, 2002) สรุปไว้ในรายงานการวิจัยเรื่อง การจัดการอาชีวศึกษาโดยบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยวิธีทดลอง จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสอนที่บูรณาการคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมในแผนการจัดกิจกรรมการสอนทั้งกำหนดตัวบ่งชี้ที่ชัดเจนได้ประเมินผลตามสภาพจริง พบว่า คะแนนพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับสุทธิชัย หยุ่น (Yun, 2015) ที่ได้เสนอบทความเรื่อง “เมื่อโรงเรียน

มะกัน...ทำสมาธิแก้ปัญหาการเรียนการสอน” ครูฝรั่งที่เมืองซานฟรานซิสโก จัดให้นักเรียนฝึกสมาธิวันละ 2 ครั้งๆ ละ 15 นาที ทำให้ผลการเรียนและพฤติกรรมเด็กดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติผลที่ได้ก็คือ

2.1 จำนวนนักเรียนที่ถูกพักการเรียน เพราะความประพฤติเกเร เช่น ชกต่อยหรือหนีเรียน ลดลงถึงร้อยละ 79 และผลการเรียนกับการมาเรียนอย่างสม่ำเสมอก็ปรากฏผลดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

2.2 หนึ่งในโรงเรียนที่ถูกขนานนามว่าจอมทะเลาะวิวาทก็ยืนยันว่า หลังจากมีช่วงการทำสมาธิ สำหรับนักเรียนทุกวัน ความประพฤติของเด็กดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ช่วงแรกครูสอนวิชาคณิต ภาษา ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เพราะแย่งเวลาเรียน/สอนไป แต่เมื่อเห็นผลดี จึงสนับสนุนเต็มที่

2.3 นักเรียนบอกว่า เมื่อเริ่มทำสมาธิกิจวัตรประจำวันอย่างต่อเนื่องแล้ว นอกจากสมาธิจะดีขึ้นแล้ว ยังทำให้เป็นคนใจเย็นขึ้น และที่เคยโกรธง่ายก็เปลี่ยนไป การชกต่อยและความรุนแรงอย่างอื่นในโรงเรียนก็ลดน้อยลงไป ครูคนหนึ่งบอกว่า แม้โรงเรียนจะมีสามารถปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมรอบๆ โรงเรียนได้ แต่เมื่อครูกับเด็กร่วมกันใช้ Quiet Time อย่างสร้างสรรค์ปรับทัศนคติลดความเครียดและอารมณ์ความแปรปรวนได้ และสอดคล้องกับงานของสิริวรรณ ศรีพหล (Sripahol, 2000) ที่ได้เสนอจริยธรรมหลักที่ควรปลูกฝังในสังคมไทยอย่างเร่งรีบไว้ 8 ประการ ได้แก่ 1) การใฝ่สัจจะ หรือใฝ่สัจธรรม การยึดถือความจริงยอมรับความจริง เชื่อถือศรัทธาในสิ่งที่มี

มีเหตุผลตามแนวหลักกาลามสูตร เชื่อศรัทธาในสิ่งที่มีหลักฐานข้อมูลรองรับที่สามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้ นิยมแสวงหาความจริง 2) การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา การใช้กระบวนการค้นหาความรู้ ความจริง หรือหาทางออกอย่างมีเหตุเหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาหรือจัดอุปสรรคข้อยุ่งยากต่างๆ 3) เมตตา กรุณา การเสียสละสิ่งของกำลังกาย ความคิดหรือผลประโยชน์ส่วนตนให้กับผู้อื่น นิยมการเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น กล่าววาจาเหมาะสม ประพฤติประโยชน์และแสดงความเป็นมิตรแท้ 4) สติสัมปชัญญะ การระลึกตัวตนอยู่เสมอว่าตนกำลังทำอะไร มีความพร้อมและตื่นตัวในการรับรู้จากสิ่งแวดล้อมอย่างฉับไว กระตุ้นตนเองให้ตัดสินใจประพฤติปฏิบัติในสถานการณ์เฉพาะหน้าอย่างรอบคอบ และระมัดระวังไม่ประมาท มีการวางแผนเตรียมพร้อม มีการคาดการณ์ ได้ถูกต้อง คือ ผลที่ตามมาของการกระทำ หรือการปฏิบัติใดๆ ของตนเอง ทำให้เกิดการยับยั้งชั่งใจ ควบคุมตนเอง หรือควบคุมสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม 5) ซื่อสัตย์สุจริตการประพฤติต่อความเป็นจริง และถูกต้องดีงาม เช่น ตรงต่อหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตรงตามระเบียบแบบแผน และกฎเกณฑ์ ตรงตามคำมั่นสัญญา 6) ขยันหมั่นเพียร การมีความพอใจในหน้าที่การงานของตน มีใจจดจ่อกับงาน มีความเพียรพยายาม มีการไตร่ตรองปรับปรุงงาน สามารถควบคุมตนให้ปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จครบถ้วน 7) หิริ โอตตัปปะ ความละอายเกรงกลัว ไม่ปรารถนาต่อการประพฤติชั่วหรือสิ่งที่ผิดจากศีลธรรม และ 8) มาตรฐานความดีงามของสังคมทุกชนิดจะประเมินการ

กระทำของตนเองอยู่เสมอและเลือกประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม

3. แนวทางการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมแก่นักเรียนและนักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรส่งเสริมกิจกรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนนักศึกษาอย่างจริงจังต่อเนื่อง ควรมีการร่วมมือกันพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนนักศึกษา โดยจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องปรามการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จากการดื่มสุราเมรัยและแหล่งอบายมุขรวมถึงสื่อลามกทุกชนิดสอดคล้องกับกิริติ ศรีวิเชียร กล่าวถึง แนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนไว้ว่า “การส่งเสริมจริยธรรมจะกระทำให้ได้ผลขึ้นมาไม่ได้ด้วยวิธีการสอนแต่อย่างเดียว แต่จะต้องอาศัยการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมตลอดจนความประพฤติของครูในโรงเรียนให้สอดคล้องตามไปด้วยนั้น คือจะต้องส่งเสริมจริยธรรม ทั้งในรูปหลักสูตรแฝงและในรูปการสอน ซึ่งการส่งเสริมจริยธรรมในรูปของหลักสูตรแฝง (Hidden Curriculum) จะต้องสร้างความสนใจของนักเรียนไปที่บรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีผลต่อการส่งเสริมจริยธรรมเพราะนักเรียนจะไม่ตระหนักถึงสิ่งที่ครูตั้งใจจะให้นักเรียนได้เรียนรู้แต่สิ่งนั้นจะมีผลกระทบต่อส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนเช่นการให้เด็กร่วมทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นหลักสูตรแฝงให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งที่ครูได้ตั้งใจให้เกิดขึ้นโดยตรงแต่เป็นผลมาจากการปฏิบัติ

ของครูในระบบโรงเรียน เช่น ความรักใคร่ สามัคคีของครู ความสุภาพเรียบร้อยในทางวาจาของครู และความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคณะครูในโรงเรียน

6. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม เพื่อขัดเกลาพฤติกรรมของนักเรียน และนักศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะโดยจำแนกเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรส่งเสริมกิจกรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษาอย่างจริงจังต่อเนื่อง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนผู้ปกครอง และสถาบันพระพุทธศาสนา ควรร่วมมือกันพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนและนักศึกษา โดยจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม

1.3 เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องปรามการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจากการดื่มสุราเมรัย และแหล่งอบายมุขทุกชนิดรวมถึงสื่อลามกอนาจาร

1.4 กระทรวงศึกษาธิการ ควรกำหนดให้มีสถาบันฝึกอบรมและประเมินความดีของนักเรียน และนักศึกษา โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จหลักสูตรในแต่ละระดับ และสามารถนำไปใช้เป็นส่วนพิจารณารับเข้าทำงานทั้งภาครัฐและเอกชน

1.5 รัฐควรสร้างแหล่งสันตนาการ
ลานกีฬา และวัด ควรมีพื้นที่พอเพียงจัดลานธรรม
ลานกีฬา เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีที่ทำกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากิจกรรมลูกเสือ
กาชาด เนตรนารี โดยสถานศึกษากับการพัฒนา
คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

2.2 ควรศึกษาอิทธิพลการเลี้ยงดู
บุตรธิดาของบิดามารดาที่มีต่อพฤติกรรมเชิง
คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในแต่ละระดับ

2.3 ควรศึกษากิจกรรมการฝึกอบรม
จิตภาวนากับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่แสดงออก
ทางกาย วาจา และใจของนักเรียนและนักศึกษา
ทั้งสายสามัญศึกษา และสายอาชีวศึกษา

References

- Aiamsupasit, S. (2013). *Theories and Techniques for Behavior Adjustment*. Bangkok : Chulalongkorn University Press.
- Buddhadasa Bhikkhu. (1979). *Youth and Morality*. Bangkok : Dhammadana.
- Panthumnawin, D. and Prachonpachanuek, P. (1977). *Relationship in the Family and Mental Health and Ethics of Teenage Students*. Bangkok : Behaviour Research Institute, Srinakharinwirot University, Prasanmitr.
- Petchakul, R. (2002). *Vocational Management by Integration Virtue, Morality and Desirable Characteristics*. Bangkok : Technology Phrachomkao Jaokhunthahan Ladkrabang.
- Phradhammapidok (P.A. Payutto). (1996). *Religion and Youth*. Bangkok : Mulnithibuddhadham Press.
- Phrathepsophon (Prayoon Dhammacitto). (2003). *Buddhadhamma for Education*. Bangkok : Mulnithibuddhadham Press.
- Phrasriyannasophon (Suwit Piyasophon). (2003). *Rabeabchaoputh 3 Chutthikaunjud*. Bangkok : Mulnithibuddhadham Press.
- Sriwichian, K. (1981). *Moral Education School*. Bangkok : Department of Religious affair Press.
- Srisa-Ard, B. (2011). *Introduction to Research*. Bangkok : Suweesarn Ltd.
- Sripahol, S. (2000). *Social Study Teaching*. Bangkok : Rungsilkarnpim.
- Yun, S. (2015). When us School Meditation Practice to Solve Learning and Teaching. *Khungthepdurakit*, 18th (February).